

Referaat teemal

Alzheimeri tõbi

**Koostanud: Rait Rand
960737
LAE-61**

Sissejuhatus e. mis on Alzheimeri tõbi:

Alzheimeri haigus põhjustab aju närvirakkude järkjärgulise hävinemise, mille tulemusena aju muundub ja ei tööta enam normaalselt. Lõpuks Alzheimeri haigusega inimesed muutuvad aina vähem võimeliseks teha järeldusi väliskeskkonnast saadud informatsioonist ja ei suuda saata informatsiooni oma kehale. Alzheimeri haigust põdevad inimesed muutuvad võimetuks mõtlema, meenutama ehk mäletama, arusaama ja otsustusvõimetuteks. Neil tekivad probleemid selliste igapäevaste asjadega, nagu riidesse panemine, söögi valmistamine või ka kasvõi auto pesemine. Lõpuks nad pole enam võimelised enda eest hoolitsema ja hakkavad arenema teised haigused, nagu näiteks pneumoonia, mis teatavasti lõpeb üldiselt surmaga.

Alzheimeri haigust kirjeldas esimesena 1906 aastal saksa närviarst Alios Alzheimer. Ta kirjeldas oma kirjatükis ühe 55 aastase dementse naise juhtumit. Oma artiklis kirjeldas Alzheimer kattu ja puntraid või kämpe, mis on Alzheimeri tõve tunnused.

Faktid Alzheimeri tõvest:

- Alzheimeri tõbi ei ole osa normaalsest vananemisest.
- Suurem osa Alzheimeri tõve põdevatest inimestest on üle 65 aasta vanad, kuigi antud haigust on diagnoositud ka 30 aastastel inimestel.
- Alzheimeri tõbi esineb nii meestel, kui naistel, ega hooli ka rassidest, kultuuridest, ega ka sotsiaalsetest majanduslikest erinevustest.
- Hetkel ei ole veel teada Alzheimeri tõve põhjust.
- Hetkel ei ole ravimis moodust Alzheimeri tõve aeglustamiseks, või väljaravimiseks.

Diagnoos

Ei ole hetkel veel olemas kindlat viisi Alzheimeri tõve diagnoosimiseks. Et kindlalt teada saada, kas inimesel oli Alzheimeri tõbi, tuleb peale inimese surma uurida tema ajurakke. Kui doktorid tahavad määrata, kas patsiendil on Alzheimeri tõbi, siis nende esimene ülesanne on kindlaks teha, mis on põhjuseks patsiendi käitumise muutustes ja tuleb eraldada silma-, kõrva-, südamehaigused jne.

Kui kahtlustatakse inimesel Alzheimeri tõve, siis tuleb teha hulga katseid ja teste, et määrata, kas tegu on ikkagi Alzheimeri tõvega. Katsed hõlmavad endas nii patsiendi füüsilise uurimist, laboratoorseid teste, mälu ja võimete teste jne. Kogu diagnoosimine võib võtta aega 6 kuud kuni aasta.

Sümptomid:

Esmased märgid Alzheimeri tõvest on tavaliselt teravad muutused käitumises. Alzheimeri tõbi on haigus, mis võib mõjuda igale inimesele erinevalt. Siinkohal tooksin

välja mõned näited käitumise muutustest, mis ilmnevad Alzheimeri tõve põdevatel inimestel:

1. Muutused vaimses tervises:

- Mälu probleemid

Igäüks meist on unustanud inimeste nimesid, või kuhu pistime võtmed jne. Alzheimeri tõvega inimestel on mälu probleeme kahte sorti: hiljutiste sündmuste unustamine ja erinevate asjade vaheliste seoste unustamine. Järgnev tabel näitab erinevusi tavalise unustamise ja Alzheimeri tõvest tekkinud unustamise vahel.

Tavaline unustamine

- *Unustatakse detaile, mitte sündmusi
- *Meenub hiljem
- *Võimeline kasutama märkmeid

- *Tunneb ära kohti ja inimesi
- *Suudab järgida juhendamist
- *Teab päeva ja aega

Alzheimeri tõve korral

- *Unustatakse hiljutisi sündmusi
- *Ei meenu enam, mis kord unustanud
- *Ei ole võimeline kasutama märkmeid, kui haigus juba arenenud
- *Lõpuks ei tunne enam midagi ära
- *Ei suuda jälgida juhendamist
- *Mitteteadlik päevast ja ajast

- Võimetu õppima uusi asju
- Raskusi otsuste tegemisel
- Raskusi jutust aru saamisel ja enda väljendamisel.
- Probleeme lihtsate asjadega tegelemisel, kuigi on neid asju juba aastaid teinud.

2. Muutused emotsioonides ja tujudes:

Alzheimeri tõve põdev inimene teab vähem väljendeid, kui terve inimene, ta on vähem elurõõmus ja aktiivsem. Haigel kaob võime kontrollida oma tujusid ja emotsioone. Haigel võib kiiresti vahelduda kurbus, lõbusus, hüsteeria ja ta võib teha suuri numbraid väikestest asjadest. Haige võib muutuda kahtlustavaks oma lähedaste tuttavate suhtes.

3. Muutused käitumises:

Muutused vaimsetes võimetes ja käitumises lööb välja ka haige tervises. Muutused käitumises ja nende muutuste pikkus on erinev igal haigel. Igasugused häired käitumises on mõjutatud haige füüsilistest võimetest. Haige käitumises võib esineda näiteks asjade peitmist, ringi uitamist, häiritud uni, aga need on ainult vähesed esinevatest häiretest. On vajalik teada, et selline käitumine pole haigel tahtlik, vaid see on põhjustatud Alzheimeri tõvest.

4. Muutused füüsilistes võimetes:

Haiguse arenemine põhjustab ka haige füüsilise tervise halvenemist nii koordinatsiooni, kui ka liikuvuse halvenemist. Selline füüsilise tervise halvenemine tekitab probleeme igapäevaelu tegevustega toimetulekus, nagu näiteks enda pesemine, riietumine, söömine jne. Mida haigus edasi seda raskem on haigel toime tulla igasuguste lihtsate liigutustega. Tekib põie pidamatus ja oma soolestiku tegevuse kontrollimine kaob. Lõpujärgus

Alzheimeri tõve põdejad muutuvad täiesti võimetuteks oma eluga toimetulemises ja on sunnitud olema nii nimetatud ülalpeetavad.

Alzheimeri tõve uurimisest ja tulemustest:

Teadlased üle kogu maailma otsivad siiani Alzheimeri tõve põhjustajat, kuid siiamaani pole neid otsinguid saatnud just suur edu. Hetkeseisuga teame Alzheimeri tõvest kahte asja: vanemaks jäädes kasvab tõenäosus haigestuda Alzheimeri tõvesse ja kui suguvõsas on esinenud Alzheimeri tõbe, siis on haigestumise tõenäosus tunduvalt suurem, kui inimestel, kellel pole suguvõsas antud haigust esinenud.

Tehtud uuringutest on järeldatud, et Alzheimeri tõbi on mitmepõhjuseline. Seetõttu toimuvad ka uuringud mitmel rindel:

- **Geneetikas**

On olemas kahte tüüpi Alzheimeri tõve: Familiaalne Alzheimeri tõbi (FAD) ja Sporaadiline (tükatine) Alzheimeri tõbi. FAD on küllaltki erandlik Alzheimeri tõve vorme, ja teada esineb ainult 5-10% juhtudel, kui Alzheimeri tõbi on päritud. Ta läheb ühelt generatsioonilt teisele domineeriva päritava struktuurina, mis tähendab, et kui üks vanematest on haige, siis lastel pärida haige geen on 50% tõenäosus.

Ülejäänud juhtudel esineb Sporaadiline Alzheimeri tõbi.

- **Väliskeskkonnast tingitud:**

Teadlased uurivad keskkonda, et näha kas on mingeid elemente õhus, pinnases, või vees, mis võivad põhjustada Alzheimeri tõve. Tuntud teooria on see, et alumiinium võib olla Alzheimeri tõve põhjustajaks, aga pole leitud mingeid tõendeid, et alumiiniumist pottide, pannide kasutamine võiks põhjustada Alzheimeri tõve. Uuritakse ka muid aineid ja elemente, nagu näiteks pestitsiidid, väetised, sink, elavhõbe jne.

- **Organismi sisestest ebakõladest tingitud:**

Teadlased uurivad ka aju keemilisi tasakaalutusi Alzheimeri tõve põdevatel inimestel.

Uuringud jätkuvad, et leida ravimismoodust, et aeglustada või peatada Alzheimeri tõve.

Kasutatud materjalid: Internet - kuid kahjuks ei oska hetkel anda täpseid aadresse, kust informatsioon saadud.